

Rikoksentorjuntakatsaus

Rikoksentorjuntaneuvoston katsaus rikollisuuteen ja rikosten ehkäisyn mahdollisuuksiin

Hyväksytty neuvoston kokouksessa 11.2.2011

Esipuhe.....	1
Rikollisuustilanne on melko vakaa, mutta vanhoissa ongelmissa riittää työtä ja uusiin on varauduttava.....	2
Toimiva rikoksentorjunta säästää rahaa.....	3
Tarvitaan perusteltuja arvioita ja hyvien käytäntöjen levittämistä.....	4
Paikallinen rikoksentorjunta ja asukkaiden osallistuminen.....	6
Väkivallan vähentämiseen pitää edelleen panostaa.....	7
Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen turvallisen huomisen keskeinen edellytys.....	8
Huomiota ikääntyneisiin kohdistuvien rikosten ehkäisemiseen ja turvallisuuden edistämiseen.....	8
Nettiturvallisuus on osa arjen turvallisuutta.....	10
Maahanmuuttajien turvallisuuden edistäminen on kaikkien yhteinen etu.....	11
Lähteitä.....	12

Esipuhe

Tämä rikoksentorjuntakatsaus on näkökulmaltaan periaatteessa laaja mutta keskittyy käytännössä sellaisiin asioihin, joita rikoksentorjuntaneuvosto on erityisesti käsitellyt.

Rikoksentorjuntaneuvosto on oikeusministeriön yhteydessä toimiva asiantuntija- ja yhteistyöelin, joka käsittelee rikollisuuden ehkäisyyn, rikoksista aiheutuvien haittojen vähentämiseen ja turvallisuuden edistämiseen liittyviä yleisiä kysymyksiä. Neuvostossa ovat edustettuina rikollisuuden ehkäisyn kannalta keskeisten ministeriöiden hallinnonalat, kunnallishallinto, yhdyskuntasuunnittelu, kriminologinen tutkimus, kauppa, vakuutus toiminta, turva-ala sekä eräät kansalaisjärjestöt.

Neuvoston tehtävistä on säädetty asetuksella. Yhtenä tehtävänä on *antaa oikeusministeriölle määräajoin katsaus rikollisuusongelmista ja suosituksensa niitä vähentäviksi toimiksi*. Neuvosto on sisällyttänyt näitä tarkasteluja toimintakertomuksiinsa, toimintasuunnitelmiin ja ohjelmallisiin asiakirjoihin (Kansallinen rikoksentorjuntaohjelma, Kansallinen väkivallan vähentämisohjelma). Nyt katsaus on päätetty antaa ensimmäistä kertaa erillisenä asiakirjana.

Katsauksessa painottuu rikoksentorjunnan näkökulma. Rikollisuustilannetta kuvataan vain suppeasti, koska siitä on saatavilla runsaasti muiden tahojen tuottamaa tietoa. Monista rikoksentorjunnan kysymyksistäkin on olemassa muiden viranomaisten ja organisaatioiden tuottamia asiantuntevia katsauksia. Näitä ovat esimerkiksi yrityksiin kohdistuvan ja niitä hyödyntävän rikollisuuden tilannekuvat sekä talousrikollisuuden ja harmaan talouden tilannekatsaukset. Perusteltuja suosituksia rikollisuuden ehkäisemiseksi on myös kesällä 2010 hyväksytyssä naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelmassa, syksyllä 2010 julkaistussa lapsiin kohdistuvan kuritus-

väkivallan vähentämisen toimintaohjelmassa sekä helmikuussa 2011 viimeistelyvaiheessa olevassa kaupunkien turvallisuusohjelmassa.

Katsauksessa nostetaan esiin niitä rikollisuusongelmien piirteitä, joissa neuvosto näkee mahdollisuuksia nykyistä tehokkaampaan rikollisuuden ehkäisemiseen. Tässä keskitytään niihin osaluokkiin, jotka ovat olleet painokkaammin esillä rikosentorjuntaneuvoston toiminnassa, keskusteluissa ja suunnitelmissa. Keskeinen toimintasuunta on paikallinen rikosentorjunta, jonka järjestelmälliseen edistämiseen jo kansallinen rikosentorjuntaohjelma tähtäsi ja jota nykyään kehitetään osana laajempaa paikallista turvallisuussuunnittelua. Väkivallan vähentäminen on ollut neuvoston toiminnan erityisenä painopisteenä kansallisen väkivallan vähentämishjelman valmistelusta lähtien. Viimeksi tarkasteluun on nostettu etnisiin vähemmistöihin kuuluvien turvallisuus, ikääntyneiden kohtaamat rikosriskit sekä lasten ja nuorten turvallinen ja väkivallaton elämä.

Rikollisuustilanne on melko vakaa, mutta vanhoissa ongelmissa riittää työtä ja uusiin on varauduttava

Suomen rikollisuustilanne on viime vuosina ollut melko vakaa. Tähän viittaavat sekä poliisin tietoon tulleiden rikosten määrät että kyselytutkimusten tulokset. Poliisin tietoon tulleet rikoslakirikokset ilman liikenne rikoksia ovat alhaisimmillaan moniin vuosiin. Liikenne rikostenkin kohdalla kyse lienee lähinnä ilmitulon lisääntymisestä, ei merkittävistä muutoksista kokonaisrikollisuudessa. Rikoslakirikosten selvitysprosentit ovat nousseet viimeiset 7-8 vuotta.

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset ovat vähentyneet, mutta tästä trendistä poikkeavat asunto- ja liikemurrot. Niiden määrä on noussut. Poliisin tietojärjestelmän mukaan asuntomurtoja tehtiin vuonna 2010 noin 5150. Tässä on nousua 7 % edellisvuodesta ja 17 % vuodesta 2008. Näistä rikoksista kiinnijääneiden joukossa ulkomaalaisten osuus on lisääntynyt. Poliisi on havainnut sellaisten murtojen lisääntymistä, joihin liittyy kohteen ennakkotiedustelu, nopea toteutus ja pikainen poistuminen maasta (ns. hit-and-run -rikokset). Tästä huolimatta asuntomurtojen määrä Suomessa on edelleen alhaisempi kuin se on ollut 2000-luvulla keskimäärin ja noin vain noin puolet 1990-luvun huippuvuosien tasosta. Asuntomurtoja on meillä perinteisesti tehty huomattavasti vähemmän kuin Euroopan unionissa keskimäärin.

Väkivaltarikosten kokonaismäärissä ei muutamina viime vuosina ole ollut merkittäviä muutoksia. Henkirikokset eivät ole vähentyneet kansallisen väkivallan vähentämishjelman tavoitteen mukaisesti (alle 100:aan vuodessa), mutta niiden määrä on ollut laskussa viimeiset kymmenen vuotta (Lehti 2011). Kuolemansyytilastojen mukaan viime vuosien väkivaltarikoskuolleisuus on ollut kolmanneksen alhaisempi kuin 1990-luvun alkupuolella (Takala 2010). Lasten kokema kuritusväkivalta sekä seksuaalinen väkivalta ovat lapsiuhrikyselyn mukaan alentuneet vuonna 1988 tehdyn kyselyn tasosta (Ellonen ym. 2008).

Poliisin tietoon tulleiden pahoinpitelyrikosten määrä lisääntyi 1980-luvun alusta aina vuoteen 2008 saakka, kun taas vuodet 2009 ja 2010 ovat jääneet hieman tätä alemmalle tasolle. Säännöllisin väliajoin tehdyn kansallisen uhritutkimuksen mukaan väkivaltaa kokeneiden osuus väestöstä on pysynyt melko vakaana viimeiset parikymmentä vuotta. Kasvu poliisitilastoissa on näyttänyt selittyvän pitkälti sillä, että kasvava osuus väkivaltatapauksista on tullut poliisin tietoon. Tämä pahoinpitelyjen ilmituloasteen kasvu ei kuitenkaan jatkunut enää vuoden 2009 kyselyssä. Poliisin tietoon tulleiden tapausten osuus oli laskenut vuoden 2006 tutkimusta pienemmäksi, vuoden 2003 tasolle (Sirén ym. 2010).

Vuodesta 1995 alkaen muutaman vuoden välein koululaisten keskuudessa toteutetun kyselyn mukaan omaisuusrikoksia tehneiden osuus 15–16-vuotiaiden keskuudessa on selvästi alentunut, kun taas väkivaltaa tehneiden osuudessa ei ole ollut juuri muutoksia (Salmi 2009).

Muutamana viime vuonna poliisin tietoon on tullut aikaisempia vuosia vähemmän rikoksena kirjattua perhe- ja parisuhdeväkivaltaa, mutta määrä on huomattavasti korkeampi kuin 1990-luvulla. Näihin lukuihin vaikuttanevat ilmitulokynnyksen muutokset; kyselytutkimuksissa ei merkittäviä muutoksia näy (Piispa ym 2006; Sirén ym 2010). Naiset joutuvat seurauksiltaan vakavimman parisuhdeväkivallan uhreiksi miehiä useammin, mutta kyselytutkimukset ovat osoittaneet, että myös monet pojat ja miehet ovat joutuneet seurustelukumppaninsa tai puolisonsa väkivallan uhreiksi (Heiskanen & Ruuskanen 2010; Salmi 2009).

Kyselyjen mukaan etenkin palveluammateissa työskentelevien naisten työssä kohtaama väkivalta on viime vuosina lisääntynyt.

Alkoholin myötävaikutus törkeässä väkivaltarikollisuudessa on edelleen erittäin suuri, eikä tilanne ole muuttunut viime vuosikymmeninä (Rikollisuustilanne 2009).

Toimiva rikosentorjunta säästää rahaa

Rikollisuus aiheuttaa suuria haittoja. Se aiheuttaa huomattavia suoranaisia taloudellisia kustannuksia. Rikollisuuden kokonaiskustannuksista on kuitenkin vaikea saada tarkkaa kuvaa. Vain osa kustannuksista näkyy ylipäättään suoraan jonkin toimijan taloudessa ja kustannukset jakautuvat monien eri maksajien kesken. Monia kulueriä ei pystytä jakamaan tarkasti rikollisuuden ja muiden aiheuttajien välillä. Tämän lisäksi rikokset aiheuttavat haittoja, jotka eivät näy rahallisina menetyksinä. Uhrien ja heidän läheistensä vahinkoja ja kärsimyksiä voi olla hyvin vaikea tai mahdotonta mitata rahassa.

Suomessa Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos sisällyttää rikollisuustilannekatsaukseensa katsauksen rikosten kustannuksiin. Sen mukaan rikoskontrollijärjestelmän nettokustannukset valtiolle vuonna 2010 ovat noin 1,5 miljardia euroa (Rikollisuustilanne 2009). Tämä on 2,9 prosenttia valtion talousarvion mukaisista menoista ja vastaa 0,9 prosenttia bruttokansantuotteesta. Jos omaisuus- ja talousrikoksilla tehdyt laittomat omaisuuden siirrot lasketaan mukaan rikollisuuden yhteiskunnallisiin kustannuksiin, ovat rikosten seurausten sekä yksityisten turvallisuuspalvelujen ja vakuutusten kustannukset vuonna 2010 vähintään 9,4 miljardia euroa eli noin 5,4 prosenttia bruttokansantuotteesta. Rikollisuuden yhteiskunnalliset kokonaiskustannukset (kontrollijärjestelmä, seuraukset ja rikosentorjunta, ml. laittomat tulonsiirrot) ovat vähintään 11 miljardia euroa eli 6,3 % bruttokansantuotteesta.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen laskelmassa rikosten seurausten merkitystä uhreille on arvioitu käyttäen lähtökohtana tuomioistuinten aineettomista vahingoista määräämiä korvauksia (kipu, särky, kärsimys etenkin väkivaltarikoksissa). Kyse on eräänlaisesta alarajasta. Laitoksen laskelmista puuttuu myös suuri osa rikosoikeudellista vastuuikärajaa nuorempien henkilöiden tekemien rikosten aiheuttamista kustannuksista, koska ne kohdistuvat suureksi osaksi sosiaalitoimeen ja terveydenhuoltoon.

Rikosten aiheuttamien aineettomien haittojen arvoa on eri maissa arvioitu muun muassa nojautumalla tuomioistuimissa aineettomista haitoista määrättyihin korvauksiin. Eri maiden tuomioistuinten korvauskäytännöt vaihtelevat kuitenkin suuresti, ja niiden perusteet ovat monenkirjavat. Rikosten kustannuksia on mitattu myös kyselytutkimuksilla, joissa on kysytty esimerkiksi minkä

summan vastaaja olisi valmis maksamaan välttyäkseen tietyltä rikokselta tai alentaakseen rikoksen todennäköisyyttä tietyllä määrällä. Näiden ns. maksuhalukkuustutkimusten perusteella rikollisuuden hinta on tyypillisesti paljon tuomittuja korvauksia korkeampi (Cohen ym. 2004; Cost of Crime Seminar 2004). Tutkimuksissa on myös käynyt ilmi, että vastaajat olisivat halukkaita ottamaan osaa sellaisten rikosentorjuntahankkeiden kustannuksiin, jotka vähentävät rikollisuutta.

Rikollisuuden ehkäisytoimien taloudellisen hyödyn realistinen arvioiminen on käytännössä hankalaa. Syitä on monia. Ehkäisyhankkeilla on yleensä varmoja ja suhteellisen nopeasti maksuun tulevia kustannuksia, kun taas niillä tavoitellut säästöt ovat usein epävarmoja ja odotettavissa vasta tulevaisuudessa, ehkä vuosien tai jopa vuosikymmenten päässä. Näin on etenkin lasten ja nuorten sosiaalisen kehityskulun vinoutumista ehkäisevien toimien laita. Ruotsalaisten tutkijoiden (Nilsson & Wadeskog 2008) laskelmat osoittavat kuitenkin, että varhaisen tuen ja puuttumisen muodot ovat varovaisestikin laskien yhteiskuntataloudellisesti erittäin kannattavia. Heidän laskuesimerkkinsä osoittaa, miten suuret kustannukset kahdenkymmenen syrjäytymisen riskivyyhykkeessä olevan nuoren kehityksestä voi tulla, jos mitään ehkäiseviä toimia ei tehdä. Syrjäytymisen hinta 20-vuotiaasta 65-vuotiaaksi on arvioitu yli miljoonaksi euroksi henkeä kohti eli 25 miljoonaksi koko 20 hengen joukolle. Summaa voi verrata noin 200 000 euroon, joka sijoitettaisiin ehkäiseviin toimiin nuorten saamiseksi normaalin elämän piiriin. Ehkäisytoimet ovat yhteiskuntataloudellisesti kannattavia, vaikka onnistumisaste jäisi vain 1,5 prosentin tasolle.

Varhainen tuki voi tuottaa merkittävää yhteiskunnallista ja inhimillistä säästöä. Se kannattaa myös lyhyellä tähtäimellä. Esimerkiksi perheille tarjottava tehokas ennaltaehkäisevä avopalvelu, jonka ansiosta voidaan välttää lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle, säästää huomattavasti rahaa. Intensiivinen perhetyön muoto, jolla autetaan huonosti voivien lasten perheitä, voi maksaa perhettä ja lasta kohden toistakymmentä tuhatta euroa vuodessa. Se on kuitenkin taloudellisesti kannattavaa, jos tällaisen ohjelman ansiosta yhdessä tapauksessa neljästä vältetään lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle ammatilliseen hoitoon. Tällainen sijoitus maksaa vähintään 55 000 euroa vuodessa.¹

Kustannus-hyöty-analyysit osoittavat, että rikosentorjunta kannattaa myös rahallisesti. Toimiva rikosentorjunta vähentää rikollisuuden yhteiskunnallisia kustannuksia usein moninkertaisesti oman hintansa verran. Lisäksi se säästää uhreja ja vähentää haittoja, joita ei voi mitata rahassa.

Tarvitaan perusteltuja arvioita ja hyvien käytäntöjen levittämistä

Rikoksia voi ehkäistä ilman erityistä teoriaa tai tieteellisiä arviointitutkimuksia. Tehokas rikosentorjunta pohjaa kuitenkin systemaattiseen ja teoreettisesti perusteltuun lähestymistapaan ja arviointuun tietoon erilaisten keinojen tuloksellisuudesta. Tutkimus on osoittanut, että joskus jopa hyvinä pidetyt menetelmät ovat pikemminkin lisänneet kuin vähentäneet rikollisuutta. On tärkeää seurata alan kansainvälistä tutkimusta. On myös panostettava riittävästi siihen, että menetelmiä sovelletaan ja kehitetään Suomen oloihin ja arvioidaan uusien ja käytössä olevien toimintamuotojen tuloksellisuutta. Rikosentorjuntaneuvosto on suunnitellut tälle vuodelle seminaaria, jossa tarkastellaan rikosentorjunnan ja paikallisten hankkeiden arviointia.

Euroopan rikosentorjuntaverkosto (EUCPN) pyrkii edistämään toimiviksi osoitettujen rikosentorjuntamenetelmien kehittämistä ja leviämistä EU:n piirissä. Verkoston järjestämässä Euroopan rikosentorjuntakilpailussa palkitaan vuosittain parhaaksi arvioitu rikosentorjuntahanke. Kilpailun

¹ Esimerkiksi Ensi- ja turvakotien liiton Alvari-perhetyö, josta rikosentorjuntaneuvosto sai informaatiota, on tällainen intensiivisen perhetyömuoto. Sen vuosikustannuksiksi perhettä ja lasta kohden arvioidaan noin 15 000 euroa.

arvostelukriteereistä tärkeimpiä on se, missä määrin rikosentorjuntatavoitteet on saavutettu ja miten luotettavasti tämä on osoitettu.

Suomen koulukiusaamisen vastainen KiVa Koulu -hanke, joka voitti Euroopan rikosentorjuntakilpailun vuonna 2009, on esimerkki hyvästä rikosentorjuntahankkeesta. Sillä on selkeä toimintamalli, ja ohjelman tiedetään vähentävän kiusaamista ja väkivaltaa kouluissa, koska sen vaikutukset on perusteellisesti arvioitu tieteellisesti kestävin menetelmin. Nyt se on käytössä 2500 Suomen koulussa noin 2900:sta. KiVa-koulu on myös esimerkki hankkeesta, jonka lähitavoitteissa rikollisuuden ehkäisemisellä ei ole keskeistä osuutta, mutta joka kuitenkin ehkäisee rikollisuutta sekä lyhyellä aikavälillä (osa koulukiusaamista täyttää rikoksen tunnusmerkit) että pitkällä aikavälillä (monet kiusaamisen muodot ovat tulevan rikollisuuden tunnettuja riskitekijöitä).

Harva eri foorumeilla hyvinä käytäntöinä esitellyistä hankkeista ylittää KiVa Koulun tasolle. Hankkeiden mittasuhteet ovat pienemmät, eikä niiden suotuisasta vaikutuksesta ole välttämättä yksiselitteistä näyttöä. Siitä huolimatta voidaan monissa tapauksissa esittää perusteltuja arvioita hankkeiden vaikutuksista. Suuri osa Euroopan rikosentorjuntaverkoston piirissä esitellyistä hankkeista lukeutuu tähän luokkaan: hankkeet ovat kiinnostavia, niissä käytetään usein luovia menetelmiä ja parhaan arvion mukaan ne vähentävät rikollisuutta tai sen riskitekijöitä.

Osana sisäasiainministeriön koordinoimaa kaupunkien turvallisuusohjelman valmistelua on koottu ja julkaistu kaupunkien turvallisuutta edistäviksi arvioituja hyviä käytäntöjä, joiden kuvauksia on koottu julkaisuksi (Kaupunkien turvallisuusohjelman sihteeristö 2010). Yhteensä näitä kuvattuja käytäntöjä on 63, ja niitä toimittivat kaupungit, poliisilaitokset, pelastuslaitokset ja järjestöt. Julkaisun tavoitteena on levittää hyviä käytäntöjä ympäri maata turvallisuuden parantamiseksi, ja sitä on tarkoitus päivittää säännöllisesti.

Rikosentorjuntaneuvosto on pyrkinyt parantamaan rikosentorjuntatiedon tasoa muun muassa suosittelemalla rahoitusta arviointitutkimuksille ja myös sellaisille rikosentorjuntahankkeille, joiden toiminnasta saadaan arvioitua tietoa. Vuodesta 1998 lähtien oikeusministeriö on myöntänyt vuosittain yhteisöille osarahoituksena avustuksia paikallisiin rikosentorjuntahankkeisiin. Avustusten keskeinen painopiste on paikallisen rikosentorjuntatyön tukeminen ja sen arviointi. Vuosittain avustuksia on haettu yhteensä noin 600 000 euroa ja myönnetty 170 000 euroa. Hankekohtaiset avustukset ovat tyypillisesti 2000 eurosta 30 000 euroon, keskimäärin 8000 euroa. Arviointeihin myönnetyt avustukset ovat olleet kuitenkin suurempia. Hankkeita on usein avustettu haettua pienemmällä summalla. Tällöin on kuitenkin pyritty varmistamaan, että hanke silti voidaan toteuttaa esimerkiksi pienemmässä mittakaavassa. Tuetut pienimuotoiset hankkeet ovat olleet usein alallaan eräänlaisia pioneerihankkeita, joiden neuvosto on katsonut voivan rohkaista vastaavaa toimintaa laajemminkin. Näin on ollut esimerkiksi useiden maahanmuuttajien tai lasten ja nuorten turvallisuuteen tai väkivallan ehkäisemiseen liittyvän hankkeen laita. Pienimuotoisten rikosentorjuntahankkeiden merkitys rikosentorjuntatietouden kasvattajana jää kuitenkin usein vähäiseksi. Siksi neuvosto soisi, että käytettävissä olisi enemmän voimavaroja myös useampien perusteellisten hankesuunnitelmien ja -arvioiden tukemiseen. Tämä parantaisi edellytyksiä rikosentorjuntamenetelmien kehittämiseksi ja niiden pätevyyden arvioimiselle.

Rikoksia ehkäiseville ja rikosten riskitekijöitä vähentäville hankkeille on tarjolla rahoitusta monista lähteistä. Kaupunkien turvallisuusohjelman yhteydessä kerättyjen hyvien käytäntöjen joukossa on useita, joiden vuosikustannukset ovat suuremmat kuin koko oikeusministeriön vuosittainen määräraha rikollisuutta ehkäisevien yhteisöjen ja rikollisuutta ehkäisevän työn arviointiin.

Rikksentorjuntaneuvosto pyrkii kehittämään rikksentorjuntahankkeiden avustustoimintaa entistä tarkoituksenmukaisemmaksi. Sellaiset hankkeet, joissa on tavoitteena suorittaa laadukas arviointi, asetetaan etusijalle. Neuvosto myös laatii lähiaikoina katsauksen avustustoiminnalla saavutettuihin tuloksiin ja tarkastelee samalla mahdollisia tarpeita avustusjärjestelmän kehittämiseksi.

Paikallinen rikksentorjunta ja asukkaiden osallistuminen

Kansainvälinen kokemus osoittaa, että rikosten tehokkaassa ehkäisemisessä tarvitaan paikallista aktiivisuutta. Valtioneuvoston vuonna 1999 hyväksymän kansallisen rikksentorjuntaohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena oli, että kaikkiin kuntiin laaditaan rikksentorjuntaohjelmat. Osa kunnista liitti rikksentorjuntatyön laajemmin kuntalaisten turvallisuuteen ja hyvinvointiin tähtäävään työhön ja kutsui suunnitelmiaan turvallisuussuunnitelmiksi. Ohjelman seurantaraportin mukaan yli puolet suunnitelmista oli laadittu yhden kunnan tasolla, seuraavaksi eniten oli laadittu kihlakuntatasoisia suunnitelmia.

Sisäasiainministeriön asettama työryhmä laati vuonna 2006 valtakunnallisen turvallisuus-suunnittelun mallin, joka sisällytti rikksentorjunnan osaksi laajempialaista turvallisuus-suunnittelua. Paikalliset turvallisuussuunnitelmat käsittelevät rikosturvallisuuden lisäksi palo-, ja liikenneturvallisuutta, poikkeusolojen turvallisuutta sekä tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisemistä ja niiden haittojen vähentämistä. Kun rikksentorjuntaneuvoston sihteeristö kesällä 2010 tarkasteli silloin saatavilla olleita uusia turvallisuussuunnitelmia (29 suunnitelmaa, jotka kattoivat 89 kuntaa), yli kolmannes suunnitelmien mainitsemista toimenpiteistä liittyi rikksentorjuntaan. Vaikka tässä laskelmassa ei ole tarkasteltu eri toimenpiteiden laajuutta ja sisältöä, se viittaa siihen, että rikksentorjunta on elimellinen osa laaja-alaista paikallista turvallisuussuunnittelua.

Rikksentorjunnan asemaa osana laaja-alaista paikallista ja alueellista turvallisuussuunnittelua on kuitenkin syytä edelleen tarkastella ja kehittää. Sama koskee rikksentorjuntaneuvoston roolia tässä työssä.

Tärkeä suunta paikallisen rikksentorjunnan kehittämiseksi on asukkaiden osallistumisen kehittäminen. Mahdollisuuksia on monia. Naapurimaissa Suomea laajemmin sovellettu naapuriapu ja turvallisuuskävely soveltuvat käytettäväksi meilläkin.

Turvallisuustalkoissa (1999) esitettiin ajatus kehittää Suomessa muiden Pohjoismaiden kokemuksista oppien naapuriapua tai naapurivalvontaa. Kehitys Suomessa on kuitenkin jäänyt vähäiseksi verrattuna esimerkiksi muiden pohjoismaiden naapuriapuverkostoihin ja nopeasti kehittyneeseen Viron naapurivalvontaan (Järg-Tärno 2010). Yksittäisiä naapurustojen valvontarenkaita ja erilaisia turvallisuusverkostoja on meillä olemassa, mutta valtakunnallista koordinaatiota ja tukea ei ole samassa määrin kuin naapurimaissa. Järjestelmälliset katsaukset tutkimuksiin (Bennett ym. 2008) osoittavat, että naapurivalvonta (neighbourhood watch) vähentää keskimäärin rikollisuutta, vaikka näin ei tapahdu kaikissa tapauksissa, eikä tarkasti tiedetä, mistä erot toimivuudessa johtuvat.

Turvallisuuskävelyssä joukko asukkaita ja alueen käyttäjiä yhdessä viranomaisten edustajien kanssa tutustuu alueeseen ja kartoittaa sen pulmakohtia. Eri maissa on paljon kokemuksia siitä, kuinka turvallisuuskävelyt ovat johtaneet ympäristön konkreettisiin parannuksiin niin, että asuinalue koetaan turvallisemmaksi ja viihtyisämmäksi. Osanottajina on asukkaita ja kiinteistöjen ja kunnan hallintokuntien edustajia. Suomessakin tätä on eräin paikoin kokeiltu jo vuosia sitten esimerkiksi

Tampereella ja viime aikoina Espoossa ja Helsingissä. Oikeusministeriö on rikksentorjunta-neuvoston suosituksesta rahoittanut Espoon kokeiluun liittyvää seurantatutkimusta. Rikksentorjuntaneuvoston tarkoituksena on julkaista opasaineistoa turvallisuuskävelyistä. Turvallisuuskävelyt voivat tukea turvallisuusnäkökohtia korostavaa ympäristösuunnittelua. Oikeusministeriö tukee myös Aalto-yliopiston toteuttamaa hanketta, jossa tuotetaan rakennetun ympäristön turvallisuutta tukevan suunnittelun avuksi nettikäsikirja, joka yhdistää tutkimustietoa käytännön-läheisiin esimerkkeihin.

Rikksentorjuntaneuvosto pyrkii tukemaan paikallista turvallisuussuunnittelua ja rikksentorjuntaa myös kehittämällä välineitä työn ja sen tulosten arviointiin. Paikallisen turvallisuustyön itsearviointityökalu on julkaistu neuvoston ylläpitämällä turvallisuussuunnittelun verkkosivuilla (<http://www.turvallisuussuunnittelu.fi/53459.htm>). Lomakkeen aikaisemmista versioista on hyviä kokemuksia hankkeissa, joissa sitä on käytetty, ja julkaistussa versiossa on otettu huomioon myös kaupunkien turvallisuustyön asiantuntijoiden kommentit. Neuvosto valmistele myös helppo-käyttöistä internetpohjaista välinettä paikallisten turvallisuuskyselyjen tekemiseen.

Väkivallan vähentämiseen pitää edelleen panostaa

Suomessa on viime vuosina laadittu useita ohjelmia ja toteutettu monia hankkeita, joilla on pyritty vähentämään väkivaltaa. Rikksentorjuntaneuvosto on osallistunut tähän työhön eri tavoin. Neuvosto laati ehdotuksen kansalliseksi väkivallan vähentämisen ohjelmaksi, ja ohjelma oli valtio-neuvoston periaatepäätöksen mukaisesti voimassa 2006-2008. Oikeusministeriön avustuksissa rikksentorjuntahankkeille on priorisoitu väkivaltaa ehkäiseviä toimia. Neuvostolla on aktiivinen väkivaltajaosto, joka on osallistunut sisäisen turvallisuuden ohjelman kehittämiseen ja seuraamiseen.

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa on lukuisia väkivallan ehkäisyyn tähtäviä osia. Vuonna 2010 on hyväksytty monipuolinen naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma sekä lapsiin kohdistuvan kuritusväkivallan vähentämisen toimintaohjelma. Väkivallan ehkäisy on tärkeällä sijalla myös vuoden 2011 alussa viimeisteltävänä olevassa kaupunkien turvallisuusohjelmassa. On myös runsaasti paikallisia ja seudullisia hankkeita. Lasta lyömätön Satakunta -hankkeessa on rakennettu Satakuntaan verkostoitunut toimintamalli perheväkivallan ehkäisemiseksi ja palveluketjun kehittämiseksi.

Rikksentorjuntaneuvosto julkaisi vuoden 2009 alussa väkivallan vähentämistoimien tarkistuslistan, "Ota väkivalta huomioon turvallisuussuunnittelussa". Lähes kaikki vuoden 2009 puolivälin jälkeen hyväksytyt paikalliset tai alueelliset turvallisuussuunnitelmat mainitsevat valtaosan väkivallan vähentämisen tarkistuslistassa tarkoitettuja toimia.

Näiden ohjelmien toteuttaminen ja toteutuksen arviointi on tärkeää.

Alkoholin myötävaikutus törkeässä väkivaltarikollisuudessamme on edelleen erittäin suuri, eikä tilanne ole muuttunut viime vuosikymmeninä (Rikollisuustilanne 2009). Alkoholinkäyttötilanteisiin liittyvien väkivaltariskien vähentämisestä on hyviä kokemuksia kansainvälisesti ja kotimaasta. Stakesin koordinoima paikallisen alkoholipolitiikan PAKKA-hanke kehitti yhteistyömuotoja, joilla alkoholihaittoja vähentävää paikallista alkoholipolitiikkaa voidaan kehittää ja toteuttaa. Pakan toimenpiteet johtivat poliisin tietoon tulleen ravintolaväkivallan laskuun Hämeenlinnassa verrokkipaikkakuntaan verrattuna. Ulkomaisissa projekteissa on kehitetty erityisiä ravintoloissa ja niiden ympäristössä tapahtuvan väkivallan riskiin puuttuvia menetelmiä, joilla on saatu varsin hyviä

tuloksia (Graham & Homel 2008). Näitä ja vastaavia menetelmiä on käytetty PAKKA-hankkeessa, mutta niiden systemaattisempi soveltaminen ja arviointi Suomessa olisi suositeltavaa.

Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen turvallisen huomisen keskeinen edellytys

Valtaosa suomalaisista nuorista voi hyvin, mutta sosiaalinen ja henkinen syrjäytyminen on monen lapsen ja nuoren kohdalla vakava vaara. Riski rikosalttiuden kasvulle tällaisissa olosuhteissa on iso. Suuri osa nuorten tekemistä vakavista rikoksista on pienen vähemmistön tekemiä, ja merkittävällä osalla tästä vähemmistöstä on jo varhaisessa iässä ollut käyttäytymispiirteitä, joiden tiedetään liittyvän myöhemmän rikoskäyttäytymisen kohonneeseen riskiin. Riskinä on, että kiristyneessä taloustilanteessa lasten ja nuorten myönteistä kehitystä tukevia toimia ja järjestelmiä vähennetään sekä yleisesti että erityisesti kohonneen riskin vyöhykkeellä olevien lasten ja nuorten suhteen.

Lasten ja perheiden yleisen hyvinvoinnin tukeminen ja syrjäytymisriskin vähentäminen on tässä tilanteessa tärkeitä. Tarvitaan kunnollisia yleisiä palveluja lapsille ja perheille, mutta tarvitaan myös valmiutta erityiseen tukeen ja puuttumiseen tapauksissa, joissa lapsen käyttäytyminen viittaa huomattavasti kohonneeseen epäsosiaalisen ja rikollisen käyttäytymisen riskiin. Kaikille lapsiperheiden tarjolla olevia peruspalveluja ja syrjäytymisvaarassa tai muissa vaikeuksissa oleville tarjottavaa erityistä tukea ja apua ei voi asettaa toisiaan vastaan. Erityisen tuen ja varhaisen puuttumisen täytyy kunnioittaa lasten ja perheiden oikeuksia, sen pitää toimia mahdollisimman paljon lasten ja perheiden ehdoilla ja välttää negatiivinen leimaaminen.

Keskeisenä keinona neuvosto painottaa sitä, että nuoret pidetään koulutuksen tai työelämän piirissä. Syrjäytymisvaarassa oleville pyritään järjestämään koulutusta tai työtä. Välityömarkkinat ja etsivä nuorisotyö voivat auttaa. Rikoksentorjuntaneuvosto korostaa myös sitä, että palveluihin ja hoitoon ohjauksen tulisi pysyä riittävän tehokkaana ja että nuorten mielenterveys- ja tukipalveluiden takaaminen voitaisiin varmistaa.

Syrjäytymisen ehkäisyn mahdollisuudet ovat siis lapsuudessa kotona toteutettavissa keinoissa ja siirtymävaiheessa koulutukseen tai työelämään, mutta myös koulu yhteisössä. Tutkimuksen mukaan juuri opettajat ovat näköalapaikalla ja hyvin tarkkanäköisiä lasten ongelmien suhteen. On tärkeitä taata koulun ja koulu yhteisön mahdollisuudet oppimisvaikeuksien tunnistamisessa ja avun tarjoamisessa niihin. Neuvosto haluaa kiinnittää huomiota ja lisätä koulujen mahdollisuuksia käyttää keinoja, joilla voidaan vaikuttaa nuorten asenteisiin, lasten keskinäiseen vuorovaikutukseen ja nuorten väkivaltaisiin tapoihin ratkaista ongelmia. Kaikella tavalla turvallinen koulu yhteisö vähentää tehokkaasti myös väkivaltaa.

Huomiota ikääntyneisiin kohdistuvien rikosten ehkäisemiseen ja turvallisuuden edistämiseen

Ikääntyminen muuttaa monia rikoksen uhriksi joutumisen riskitekijöitä. Fysiologiset muutokset, muistihäiriöt ja riippuvuus toisten huolenpidosta voivat tehdä ikääntyneestä helpomman uhrin. Hän voi olla myös haavoittuvampi, ja rikoksesta voi aiheutua ikääntyneelle erittäin vakavia seurauksia. Riskitekijöitä ovat myös yksinäisyys, masennus ja syrjäytyminen.

Poliisitilastojen ja uhrikyselyjen perusteella ikääntyneet joutuvat rikoksen uhriksi selvästi harvemmin kuin nuoret ja keski-ikäiset. Kuva ei kuitenkaan välttämättä ole mittasuhteiltaan tarkka.. Ikääntyneisiin kohdistuneet rikokset saattavat jäädä muita useammin piiloon sekä viranomaisilta että uhrikyselyissä. Iäkkäät ovat usein riippuvaisia lähiomaisista tai muista lähellä olevista henkilöistä, ja lähipiirin tekemät rikokset jäävät tyypillisesti piiloon. Vanhus saattaa olla uhrina vuosia, jopa vuosikymmeniä, ilman että rikokset tulevat ilmi. Vaikka vanhusten rikosongelmat ja rikoksen pelko eivät uhritutkimusten mukaan ole muuta väestöä suuremmat, pelko voi heikentää heillä elämänlaatua muuta väestöä merkittävämmiin. Tampereen turvallisuuskyselyn mukaan vanhusten omasta mielestä turvattomuutta aiheuttavat mm. ilkivalta, välinpitämättömyys ympäristöstä ja päihtyneet.

On todennäköistä, että kun väestön ikäraanne vanhenee, ikäihmisten osuus kaikista rikosten uhreista kasvaa, vaikka rikokset eivät suhteessa iäkkäiden lukumäärään lisääntyisikään. Merkittävä osa ikääntyneistä on entistä varakkaampia, mikä saattaa lisätä riskiä joutua taloudellisen hyväksikäytön kohteeksi. Mahdollisuus asuntomurtojen riskin lisääntymiseen on syytä ottaa huomioon myös ikääntyneiden kohdalla.

Rikoksentorjuntaneuvosto on ottanut ikääntyneisiin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisyn yhdeksi painopisteeksi vuoden 2011 toiminnassaan. Kysymystä on selvittänyt neuvoston asettama työryhmä. Rikoksentorjuntaneuvosto pitää tärkeänä, että väestön ikääntyminen otetaan huomioon rikoksentorjunnan ja muun kriminaalipolitiikan suunnittelussa. Syrjäytymisen ehkäisy on tärkeää myös ikääntyneiden kohdalla.

Rikoksentorjuntaneuvoston on tarkoitus julkaista turvallisuusohjeet senioreille. Oppaassa annetaan neuvoja siitä, kuinka ikääntyneet voivat omilla toimillaan vähentää rikoksen riskiä. Yhteistyössä muiden tahojen kanssa tätä tietoa tulisi välittää senioreille niin, ettei samalla lietsota turhaa pelkoa ja turvattomuuden tunnetta.

Ikääntyneisiin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisy on myös yksi prioriteetti rikoksentorjunnan valtionapujen jaossa vuonna 2011. Tämä tulee näkymään rikoksentorjuntaneuvoston oikeusministeriölle antamassa lausunnossa avustushakemuksista.

Yhteiskunnalliset ratkaisut voivat heijastua iäkkäiden turvallisuuteen. Lisääntyvä vanhusten kotihoito voi sisältää rakenteellisia turvallisuuden riskitekijöitä, joita ei ole riittävästi tiedostettu ja joihin tulisi kiinnittää huomiota. Riskit joutua kotona rikoksen uhriksi saattavat kasvaa, kun kotiin tuotettavat palvelut lisääntyvät. Kotihoito ja vanhukselle kotiin tarjottavat palvelut tulee pystyä toteuttamaan tavalla, joka minimoi vanhuksen riskin joutua rikosten kohteeksi.

Ikääntyneisiin kohdistuvien rikosten ilmitulo on tärkeää, jotta toistuvaa uhriksi joutumista voitaisiin ehkäistä ja jotta rikoksesta aiheutuvia haittoja voitaisiin minimoida. Huomiota on kiinnitettävä viranomaisten ikäsensitiivisyyteen sekä senioreille räätälöityjen tukipalveluiden resursointiin. Tarvittavia palveluja tulisi luoda nykyisten rakenteiden puitteissa (esim. iäkkäiden turvakoti-paikkoja palvelutaloihin).

Iäkkäiden turvallisuustarpeet ja iäkkäisiin kohdistuvien väkivallan ja muiden rikosten ehkäisy tulisi ottaa kokonaisuutena huomioon paikallisessa turvallisuussuunnittelussa. Rikosturvallisuusnäkökulma pitäisi sisällyttää käytännön työhön esimerkiksi kotihoidon hoito- ja palvelusuunnittelussa, kotona pärjäämisen riskinarvioinnissa ja kodin varusteluun liittyvässä ennalta ehkäisevässä työssä. Sen pitäisi näkyä myös syrjäytyneitä etsivässä työssä.

Iäkkäisiin kohdistuvien rikosten tulisi olla tarkemman seurannan kohteina. Uhritutkimuksia tulisi räätälöidä iäkkäille sopiviksi. Sosiaali- ja terveysviranomaisien tulisi tilastoida paremmin tieto asiakkaista, joille on tehty väkivaltaa tai joiden epäillään joutuneen väkivallan kohteeksi. Ikääntyneitä koskevan tiedon seurannan käytännöistä ja käytettävistä ikäluokituksista pitäisi sopia eri tahojen välillä.

Rikosten ehkäisyn ja ikääntyneiden oikeusturvan kannalta on tärkeää, että rikosten ilmi tulon todennäköisyyttä lisätään myös sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön toiminnan valvontaa kehittämällä. Valvontaa tehostettaneen tarvittavin lainsäädäntöuudistuksin ja sopivin tilan-
torjunnan keinoin.

Nettiturvallisuus on osa arjen turvallisuutta

Virtuaalimaailmalla on yhä suurempi osuus ihmisten arjessa. Se on keskeinen väline asioiden hoitamisessa. Suurelle osalle nuorista ja lapsista netti on elimellinen osa heidän sosiaalista elämäänsä. Internet on synnyttänyt uusia mahdollisuuksia käytännön asioiden hoitamiseksi ja sosiaaliselle kanssakäymiselle, mutta myös uuden tyyppisiä tilaisuuksia rikoksille.

Tammikuussa 2011 julkaistussa 25 000 eurooppalaisen lapsen haastatteluihin perustuvassa EU Kids Online -tutkimuksessa kartoitettiin lasten kokemuksia internetin riskeistä. Yksi kahdeksasta eurooppalaislapsesta sanoo kokeneensa jotain epämiellyttävää internetissä. Nuoremmat lapset kokivat netin sisällöt haitallisimpina. Useimmat vanhemmat keskustelevat lastensa kanssa internetistä ja ovat läsnä lapsen ollessa verkossa, mutta 13 % ei lainkaan seuraa lasten internetin käyttöä tai keskustele siitä. 25 Euroopan maassa tehdyssä tutkimuksessa suositellaan, että nettiturvallisuudessa resursseja suunnattaisiin nuorempiin ikäluokkiin. Esimerkiksi 11–12 -vuotiailta puuttuvat perusnettiturvallisuustaidot, kuten tieto siitä, miten yksityisyys suojataan ja miten epäasialliset yhteydenotot torjutaan. Näin myös siksi, että lapset käyttävät nettiä yhä aikaisemmin, Ruotsissa seitsemän vuoden iässä ja Suomessa sekä useassa Pohjois-Euroopan maassa kahdeksanvuotiaina. (Livingstone ym. 2011; vrt Dunkels ym. 2011).

Virtuaalimaailmassa tapahtuva rikollisuus on useimmiten piilorikollisuutta etenkin silloin, kun on kyse lapsiin ja nuoriin kohdistuvasta seksuaalirikollisuudesta. Netissä tapahtuvien kontaktien luominen on reaali- maailmaa helpompaa ja nopeampaa. Kiinnijoutumisriski on lähes olematon johtuen netin anonyymistä luonteesta ja poliisin rajallisesta tiedonsaantimahdollisuudesta. Rikosten ennalta ehkäisyn kannalta on tärkeää tiedottaa kaikista niistä vaaroista, jotka piilevät eri kanavia käytävissä nettikeskusteluissa sekä saattaa ilmoittamiskynnys rikosepäilytapauksissa mahdollisimman matalaksi.

Lapset ja nuoret tarvitsevat tietoa ja taitoja käytännön verkkoturvallisuudesta. Hyviä aineistoja onkin saatavilla (Tietoturvapäivä-hanke 2011).

OM:n tukemat nettiturvallisuushankkeet ovat kohdistuneet ensisijaisesti lasten ja nuorten vanhemmille. Hakijoina ovat olleet järjestöt ja kunnat, joissa lasten ja nuorten vanhemmille sekä nuorille itselleen suunnattu valistus on koettu tärkeäksi. Avustuksilla on tuettu esimerkiksi alle 18-vuotiaiden lasten vanhemmille tarkoitettuja nettiturvallisuustiedon keräämistä ja jakamista. Ne ovat sisältäneet tietoa kuinka turvata lapsen netin käyttöä eri ikävuosina. Nettiturvallisuuspaketti on sisältänyt teknisten ohjeiden lisäksi myös tietoa tekijänoikeuksista, tietoa lasten ja nuorten netin käytöstä sekä toiminataohjeita sen varalle, mikäli lapsi on joutunut rikoksen kohteeksi. Erikseen voidaan mainita lasten ja nuorten seksuaalista hyväksikäyttöä valmisteleva grooming-ilmio.

Avustuksilla on tuettu ongelmaa havainnollistava video sekä koulutuksellinen osa joka antaa tietoa seksuaalisen hyväksikäytön valmisteluun pyrkivästä grooming-ilmioistä ja valmiuksia tunnistaa ongelmia

Maahanmuuttajien turvallisuuden edistäminen on kaikkien yhteinen etu

Ulkomaalaisten osuus Suomen väestöstä on hieman yli kolme prosenttia. Ulkomaalaisten määrä Suomessa on vuodesta 1995 yli kaksinkertaistunut, ja vuoteen 1990 verrattuna kuusinkertaistunut. Oleskelulupa Suomeen myönnetään eri perusteilla. Tärkein Suomeen muuton peruste on perhesiteet. Työperusteinen maahanmuutto Suomeen lisääntyy kuitenkin ja sen odotetaan kasvavan laman väistymisen jälkeen. Maahanmuutto keskittyy suurimpiin kaupunkeihin. Maahanmuuttajat ovat hyvin monenlaisissa asemissa erityisesti koulutuksen ja työn suhteen.

Suomessa asuvat ulkomaan kansalaiset ovat vuosittain epäiltynä rikoksista väestöosuuteensa nähden noin 1,3 -1,5 kertaa useammin kuin suomalaiset. (Kantasuomalaisten tavoin myös ulkomaan kansalaiset ovat useimmin epäiltynä liikenne rikoksista.) Suomessa asuvat ulkomaalaiset ovat vuodesta toiseen suhteellisesti useimmin epäiltynä raiskauksista, muista seksuaalirikoksista sekä ryöstöistä. Perusteelliset vertailut eri väestöryhmien välillä ovat kuitenkin vaativia, sillä ryhmien ikä- ja sukupuolirakenne, sosiaalinen asema ja muut rikosalttiuteen yhteydessä olevat tekijät ovat erilaisia. Silloin kun tällaiset tekijät otetaan tutkimuksissa huomioon, kansalaisuuden tai etnisen alkuperän merkitys erojen mahdollisena selittäjänä yleensä supistuu ja joskus jopa häviää kokonaan. Tarvittaisiin kuitenkin lisää tutkimusta, jossa nämä muut tekijät voitaisiin ottaa huomioon mahdollisimman kattavasti.

Yhdessä tutkimuksessa, jossa vakioitiin ikä ja sukupuoli, havaittiin, että maahanmuuttajien riski tulla tuomituksi rikokset oli puolitoistakertainen verrattuna kantasuomalaisiin. Väkivalta- ja huumausainerikoksista maahanmuuttajamiehet olivat tulleet tuomituksi yli kaksinkertaisesti verrattuna kantaväestön miehiin. Vuonna 2006 tehdyn tutkimuksen mukaan maahanmuuttajien rikollisuuden taustalla on kokemuksia epäonnistuneesta kotouttamisesta, pitkäaikaistyöttömyydestä, rahan puutteesta sekä syrjinnästä niin arkielämässä kuin viranomaiskohtaamisissa (Iivari 2006). Honkatukian ja Suurpään (2008) tutkimuksen mukaan myös rasisminvastaiset toimet voisivat ehkäistä maahanmuuttajataustaisten nuorten rikollisuutta.

Maahanmuuttajien uhrikokemuksista ei ole tehty erillisiä tutkimuksia. Tilastojen mukaan maahanmuuttajat joutuvat väkivaltarikosten uhriksi suhteellisesti useammin kuin suomalaiset. Vain pieni osa rasistisista rikoksista tulee poliisin tietoon. Rasistisiin rikoksiin poliisi luokittelee rikosepäilyt, joita uhri, poliisi tai muu asianosainen pitää rasistisena tai johon sisältyy rasistisia solvauksia. Rasististen rikosten määrä on lisääntynyt ja ne sisältävät useimmiten pahoinpitelyitä ja niiden yrityksiä (46 %), kunnianloukkauksia (15 %), laittomia uhkauksia (13%) ja lieviä pahoinpitelyitä (13%). (Peutere 2010). Tuore tutkimus osoittaa, että Suomessa esiintyy ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä, jossa pahimmillaan on ihmiskaupan ja pakkotyön piirteitä (Jokinen ym. 2011)

Rikoksentorjuntaneuvoston suosituksesta oikeusministeriö on tukenut monia etnisten vähemmistöjen turvallisuutta parantavia hankkeita, joista useimmat ovat maahanmuuttajia edustavien järjestöjen toteuttamia. Lisäksi neuvosto pyrkii toimintasuunnitelmansa mukaisesti muutenkin edistämään etnisten vähemmistöjen turvallisuuteen liittyvien hyvien paikallisten käytäntöjen kehittämistä ja levittämistä. Tarkoituksena on etsiä, dokumentoida ja jakaa tietoa

Suomessa ja muualla tehdyistä hankkeista, joilla voidaan ehkäistä maahanmuuttajien tekemää rikollisuutta ja sosiaalista syrjäytymistä. Hankkeessa selvitetään myös maahanmuuttajiin kohdistuvien rikosten, kuten viharikosten ehkäisyyn liittyviä hyviä käytäntöjä. Hankkeen tarkoituksena on myös vahvistaa maahanmuuttajien osallistumista paikalliseen turvallisuustyöhön järjestöjen kautta. Suomessa on toteutettu erilaisia hankkeita, joilla näihin tavoitteisiin on vuosien aikana pyritty, mutta näitä hankkeita ei ole yleensä arvioitu.

Neuvosto katsoo, että Suomessa on panostettava toimiin, joilla sekä maahanmuuttajiin kohdistuvia rikoksia ja rikosuhkia että maahanmuuttajien rikollisuutta ja rikollisuuden riskitekijöitä voidaan vähentää.

Lähteitä

- Bennett, T. H., Holloway, K. R., & Farrington, D. P. (2008). *Effectiveness of neighbourhood watch in reducing crime*. Stockholm: BRÅ.
- Brand, S., & Price, R. (2000). *The economic and social cost of crime*. Home Office Research Study 217. London: Home Office.
- Cohen, M. A., Rust, R. T., Steen, S., & Tidd, S. T. (2004). Willingness-to-pay for crime control programs. *Criminology*, 42(1), 1745–9125.
- Carcach, C., Graycar, A., & Muscat, G. (2001) The victimisation of older Australians. *Trends & issues in crime and criminal justice* no. 212. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- Cost of Crime Seminar (2004). European Seminar on Costs and the Distribution of Costs of Crime and Disorder and Crime Prevention, Helsinki, April 2004. Verkkosivu. (<http://www.rikosentorjunta.fi/text/en/1215523901181>)
- Dunkels, E., Frånberg, G.-M., & Hällgren, C. (2011). Young people and online risk. In E. Dunkels, G.-M. Frånberg & C. Hällgren (Eds.), *Youth culture and net culture: Online social practices* (s. 1-16). IGI Global.
- Ellonen, Noora, Juha Kääriäinen, Venla Salmi ja Heikki Sariola (2008). *Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset*. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 71/2008.
- Graham, K., & Homel, R. (2008), *Raising the Bar: Preventing aggression in and around bars, pubs and clubs*. Willan Publishing
- Heiskanen, M., & Ruuskanen, E. (2010). *Tuhansien iskujen maa - Miesten kokema väkivalta Suomessa*. Report series 66. Helsinki: Heuni. (Verkkajulkaisu) ([Http://www.heuni.fi/Etusivu/Publications/1284990374295](http://www.heuni.fi/Etusivu/Publications/1284990374295))
- Honkatukia, P. & Suurpää, L. (2007): *Nuorten miesten monikulttuurinen elämäntyyli ja rikollisuus*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisu 232; Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisu 80.
- Iivari, J. (2006). *Tuomittu maahanmuuttaja*. Tutkimuksia 154. Helsinki: Stakes.
- Jokinen, A., Ollus, N., & Viuhko, M. (2011). *Ehdoilla millä hyvänsä: Työperäinen ihmiskauppa ja ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäyttö Suomessa*. Publication Series No. 67. Helsinki: Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti HEUNI.
- Järg-Tärno, R. (2010). Yhteisöllisyys, naapurivalvonta ja turvallisuus asuinalueilla. *Haaste*, 4, 15–16.
- Kaupunkien turvallisuusohjelman sihteeristö. (2010). *Onnistumisen iloa - Turvallisuuden hyviä käytäntöjä*. Sisäasiainministeriön julkaisut 34/2010. Helsinki: Sisäasiainministeriö. ([Www.intermin.fi/julkaisut](http://www.intermin.fi/julkaisut))
- Lehti, M. (2011). *Henkirikoksikatsaus 2010*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen verkkokatsauksia 17/2011. ([Http://www.optula.om.fi/Etusivu/Julkaisut/1290609746064](http://www.optula.om.fi/Etusivu/Julkaisut/1290609746064))

- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., Ólafsson, K., & members of the EUKids Online network. (2011). *Risks and safety on the internet: The perspective of European children*. The London School of Economics and Political Science. (www.eukidsonline.net)
- Nilsson, I., & Wadeskog, A. (2008). *Det är bättre att stämma i bäcken än i ån: Att värdera de ekonomiska effekterna av tidiga och samordnade insatser kring barn och unga*. SEE AB.
- Pelastakaa lapset - Rädä barnen. Nettiturvallisuus (verkkosivu). (<http://www.pelastakaalapset.fi/toiminta/nettiturvallisuustyö/> [haettu 4.2.2011]).
- Peutere, L. (2010). *Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2009*. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 88/2010. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.
- Piispa, M., Heiskanen, M., Kääriäinen, J., & Sirén, R. (2006). *Naisiin kohdistunut väkivalta 2005*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 225. Helsinki.
- Potas, I., Vining, A., & Wilson, P. (1990). *Young people and crime. Costs and prevention*. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- Rikollisuustilanne 2009*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 250. Helsinki 2011.
- Roman, J., & Farrell, G. (2002). Cost-Benefit Analysis for Crime Prevention: Opportunity costs, routine savings and crime externalities. In N. Tilley (toim.), *Evaluation for crime prevention, Studies in Crime Prevention*, vol. 14 (pp. 52–92).
- Salmi, Venla (toim. 2009). *Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset: Nuorisoriikollisuuskyselyiden tuloksia 1995–2008*. OPTL:n tutkimuksia 246.
- Sirén, Reino & Mikko Aaltonen & Juha Kääriäinen (2010) *Suomalaisten väkivaltakokemukset 1980-2009. Kansallisen uhritutkimuksen tuloksia*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 87.
- Takala, J.-P. (2010). Itsemurhat ja väkivaltakuolemat vähentyneet kolmanneksella. *Haaste*, 3, 36–37.
- Tietoturvapäivä-hanke. *Tietoturvaopas [verkkosivusto]*. (<http://www.tietoturvaopas.fi/> [haettu 4.2.2011]).
- Temple, J. (2007) Older people and credit card fraud. *Trends & issues in crime and criminal justice* no. 343. Canberra: Australian Institute of Criminology.